

REGIO DEAL REGIO ZWOLLE | 2021 – 2025

EINDRAPPORTAGE

DUURZAME GROEI

RECREATIE EN TOERISME

IN WESTERVELD

Voorwoord

In april 2021 ontvingen we het positieve besluit van het Rijk dat we voor de duurzame groei van toerisme in de gemeente Westerveld een financiële bijdrage tegemoet konden zien. Een mooie impuls om te werken aan het versterken van de brede welvaart in onze gemeente! De impuls van de Regio Deal Regio Zwolle heeft veel uitvoeringskracht aangewakkerd en heeft ertoe geleid dat ondernemers, inwoners en organisaties zelf ook volop hebben geïnvesteerd.

Vlak voor de bekendmaking kregen we te maken met de coronacrisis. Een crisis met een enorme maatschappelijke en economische impact, ook voor de recreatiesector. We waren dan ook erg blij dat het Rijk het project met anderhalf jaar heeft verlengd tot en met 31 december 2025.

In samenwerking met vele partijen, vanuit onderwijs, ondernemers, marketingorganisaties, provincie, Recreatieschap Drenthe en de agrarische sector zijn tal van projecten tot stand gekomen. Er is veel werk verzet! Ik ben dan ook enorm trots dat naast de inzet van professionals zoveel vrijwilligers uit diverse dorpen hieraan een bijdrage hebben geleverd. De gezamenlijke inzet heeft geleid tot meer verbinding en trots in onze dorpen, meer bedrijven hebben zich gevestigd en er is groei in overnachtingen en bestedingen gerealiseerd.

We houden de energie erin en hebben afgelopen jaar een nieuwe visie op Recreatie en Toerisme met een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Samen met de sector, inwoners en ondernemers willen we blijven investeren en groeien en gaan we ervoor om dé toeristische gemeente van Drenthe te worden. Om dat te bereiken kijken we vooral naar mogelijkheden in het voor- en naseizoen en naar plekken binnen de gemeente waar nog ruimte is voor groei. De UNESCO Werelderfgoed status van de Koloniën van Weldadigheid heeft eraan bijgedragen dat dit gebied enorm tot bloei is gekomen. Er zijn voldoende uitdagingen en kansen om deze groei nog verder te ontwikkelen.

Ook willen we onze toeristische 5 sterren regio landelijk meer onder de aandacht brengen. We zijn dan ook verheugd dat op 2 april 2026 'The Passion' voor het eerst naar Drenthe, in onze prachtige gemeente Westerveld, komt. Met de komst van dit evenement en de beleving erom heen willen we voor inwoners, ondernemers en gasten een volgende impuls geven aan verbinding in onze gemeenschap en aan recreatie en toerisme in de regio Zuidwest Drenthe.

Jacob Boonstra
Wethouder Recreatie en Toerisme

Inhoudsopgave

1. Doelstelling project en leeswijzer	3	5. Actielijn - vermarkten van het unieke verhaal van de Koloniën van Weldadigheid (UNESCO Werelderfgoed)	26
2. Actielijn - verleiden en spreiden van bezoekers (visitor management)	4	5.1. Website	26
2.1. Deelfietsennetwerk Pak'M	5	5.2. Beleeconcepten	27
2.2. Fietstransferium	6	5.3. Promotiecampagnes	28
2.3. Opzet organisatie Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe	7	5.4. Bewonerscommunicatie	30
2.4. Digitale informatiezuilen	8	6. Beoogde effecten, resultaten & monitoring	32
2.5. Bezoekerscentrum Doldersum	9	6.1. Meer bezoekers in de regio	32
3. Actielijn - versterken van kwaliteit en kwantiteit van overnachtingslocaties en dagrecreatieve voorzieningen	10	6.2. Overnachtingen	34
3.1. Begeleiding voor recreatieondernemers	10	6.3. Werkgelegenheid, vestigingen en toegevoegde waarde	36
3.2. Gastvrijheidstrainingen en kennissessies	11	6.4. Dashboard Impact Toerisme	37
3.3. IVN - Gastheer van het Landschap	11	6.5. Bewonersonderzoek Beleving toerisme in Koloniën van Weldadigheid	38
3.4. Tramloods & museale expositie in Frederiksoord	12	6.6. Onderzoek bezoekersstromen in de Nationale Parken en het Oerlandschap Holttingerveld en onderzoek Bestemmingsontwikkeling	39
3.5. Kolonietram in Frederiksoord	14	6.7. Beleefbaarheid van de natuurgebieden	40
3.6. DE PROEF - herontwikkeling voormalige Tuinbouwschool	14	6.8. Brede welvaart Zuidwest Drenthe	40
3.7. Museum vliegveld Havelte WO II	16	7. Financieel overzicht	41
3.8. Beleeboerderij Hoeve Willem III in Wilhelminaoord	16	8. Doorkijk naar 2026 en verder	42
3.9. Open Science Hub in Dwingeloo	18		
3.10. Trailerparkeerplaatsen in Boschoord en Uffelte	18		
3.11. Toegangsweg naar Taribush in Dwingeloo	18		
3.12. Mountain Bike Dwingeloo	19		
4. Actielijn - vergroten van de fysieke aantrekkelijkheid van vier Westerveldse (hoofd)dorpen	20		
4.1. Dwingeloo, Belee de Ruimte	20		
4.2. Diever, Kleurrijk brinkdorp vol verhalen	22		
4.3. Havelte, De Parel van Drenthe	24		
4.4. Frederiksoord, Koloniën van Weldadigheid	25		
4.5. Westerveld zichtbaar in Zuidwest Drenthe	25		

1. DOELSTELLING PROJECT EN LEESWIJZER

Een Regio Deal is een meerjarige samenwerking tussen Rijk en regio om de kracht van de regio te versterken. De eerste Regio Deal in Regio Zwolle is gesloten in 2020. Vanuit vier thema's werd aan de hand van 18 projecten geïnvesteerd in brede welvaart, leefbaarheid, innovatiekracht en duurzaamheid binnen de regio.

Binnen het 3^e thema werd beoogd een evenwichtig en goed functionerend Daily Urban System te bereiken, met een balans tussen de ontwikkeling van stad en platteland en met oog voor mobiliteit en bereikbaarheid, toerisme en behoud van natuurwaarden.

Doelstelling project 'duurzame groei recreatie en toerisme in Westerveld'

De doelstelling van het project is het stimuleren van meerdaags toerisme. Dit helpt ondernemers om een duurzame economische vooruitgang te boeken, waardoor zij meer vet op de botten krijgen en ook zelfstandig weer meer gaan investeren. Dit heeft impact op de werkgelegenheid, leefbaarheid en regionale economie en draagt bij aan de brede welvaartsbeleving van inwoners, ondernemers en bezoekers.

In de afgelopen jaren hebben wij hieraan gewerkt aan de hand van vier actielijnen:

- Verleiden en spreiden van bezoekers in de bredere Regio Zwolle (visitor management)
- Versterken van kwaliteit en kwantiteit van overnachtingslocaties en dagrecreatieve voorzieningen
- Vergroten van de fysieke aantrekkelijkheid van vier Westerveldse (hoofd)dorpen
- Vermarkten van het unieke verhaal van de Koloniën van Weldadigheid (UNESCO Werelderfgoed)

Leeswijzer

In dit eindverslag kijken wij terug op de periode van uitvoering van 2021 tot en met 2025 en blikken we vooruit naar 2026 en verder. In hoofdstuk 2 t/m 5 geven wij u per actielijn inzicht in de uitgevoerde activiteiten. Deze inhoudelijke verslaglegging is aangevuld met interviews van betrokken samenwerkingspartners. In hoofdstuk 6 lichten we de algemene resultaten, de monitoring en het gedane onderzoek toe. Hoofdstuk 7 beschrijft het financieel overzicht. In hoofdstuk 8 komt de doorkijk naar de komende jaren aan bod.

2. ACTIELIJN

VERLEIDEN EN SPREIDEN VAN BEZOEKERS (VISITOR MANAGEMENT)

In het projectplan is deze actielijn als volgt omschreven:

Door extra fiets- en parkeertransferia met duurzame vervoersmiddelen in een aantal dorpen te realiseren met digitale informatiezuilen (routes, eet- en drinklocaties etc.) creëren we betere spreiding. Hierin trekken we samen op met de gemeente Steenwijkerland, die bij het station Steenwijk informatie/en fiets-parkeertransferia gaat inrichten. Via smart mobility willen we de bezoekers meer spreiden over de gehele regio.

We hebben hier uitvoering aan gegeven met deze 5 activiteiten.

- Deelfietsennetwerk Pak'M
- Fietstransferium
- Opzet organisatie Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe
- Digitale informatiezuilen
- Bezoekerscentrum Doldersum

2.1 Deelfietsennetwerk Pak'M

In het deelfietsennetwerk Pak'M zijn in Westerveld drie hubs met deelfietsen gerealiseerd. De eerste staat in Diever (naast Puur in Diever) waar ook een startpunt is van wandel-, fiets- en mountainbike routes, het Tourist Info Punt en een horecagelegenheid. De tweede is gerealiseerd op de toegangspoort Holtingerveld, ook startpunt van routes met het Tourist Info Punt, horecabedrijf en in omgeving van de schaapskooi. De derde hub is gerealiseerd bij DE PROEF in Frederiksoord waardoor de bereikbaarheid o.a. voor studenten die hier verblijven is verbeterd. Door de afschaling van het OV in onze regio zijn de deelfietsen een goede duurzame en flexibele aanvulling op het bestaande vervoersaanbod. Data laten zien dat het deelfietsennetwerk niet alleen door toeristen wordt gebruikt, maar ook door inwoners, forenzen en bezoekers. Daarnaast zijn ook de militairen op de kazernes gevestigd in ons gebied frequente gebruikers. Jaarlijks groeit het gebruik met meer dan 30%.

Om meer bekendheid te geven aan het deelfietsennetwerk is een gezamenlijke merk- en marketingstrategie ontwikkeld en een toolkit.

Pak'M is inmiddels een samenwerking van zes gemeenten (Meppel, Noordoostpolder, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld en Zwartewaterland) in drie provincies (Drenthe, Flevoland en Overijssel). DeelfietsNederland en NoordwestGroep zijn de uitvoerende partijen. Eind 2025 bestond het gehele netwerk uit 160 elektrische deelfietsen op 27 hubs.

De ambitie is om in 2026 door te groeien naar ruim 40 hubs. In Zuidwest Drenthe investeert de provincie in deze hubs, onder andere in Westerveld waardoor we meer dorpen kunnen aansluiten. Het jaar 2026 staat verder in het teken van de doorontwikkeling van de maatschappelijke businesscase voor de langere termijn.

Frans Hamstra

Projectleider deelfietsennetwerk Pak'M, gemeente Steenwijkerland

“ Wat begon met 4 locaties in Steenwijkerland is met behulp van de Regio Deal uitgegroeid tot het grootste netwerk met elektrische deelfietsen in het buitengebied van Nederland. Ons netwerk Pak'M is echt een living lab waarin gebruikers, gemeenten en partners gezamenlijk bouwen aan slimme plattelandsmobiliteit. Daar waar we bij de start in 2022 samen met Westerveld begonnen vanuit het doel om vooral toeristen te spreiden en verleiden, bleek al gauw dat we een veel bredere functie hebben. Van het bieden van een fietsrit ontwikkelen we ons door tot een volwaardig mobiliteitsnetwerk als een basisvoorziening in het buitengebied. We waren dan ook best trots dat we vorig jaar werden genomineerd voor de landelijke Deelaward in de categorie voor kleine gemeenten. Een bevestiging dat we met deze regionale gezamenlijke aanpak op de goede weg zijn. En als je weet dat het aantal fietsritten in het afgelopen jaar zelfs met 80% is gestegen, dan voorzien we in een behoefte van een duurzaam en flexibel alternatief voor auto en openbaar vervoer op het op het platteland. ”

2.2 Fietstransferium

Er is een fietstransferium gerealiseerd in de nabijheid van museum de Proefkolonie in Frederiksoord. Dit fietstransferium wordt gerund door ondernemers, die hier diverse soorten fietsen verhuren. Het fietstransferium is mede mogelijk gemaakt met een subsidiebijdrage vanuit de provincie Drenthe en is in verschillende dorpen/steden in Drenthe tot stand gekomen.

[Bekijk hier de website van Fietstransferium Frederiksoord](#)

2.3 Opzet organisatie Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe

Het opzetten en professionaliseren van de stichting Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe heeft bijgedragen aan het spreiden en verleiden van bezoekers. In een samenwerking tussen de gemeenten Meppel, Hoogeveen, De Wolden en Westerveld is de afgelopen jaren gewerkt aan de gezamenlijke marketing en promotie van de regio. In 2021 en 2022 is met steun van het LEADER programma Zuidwest Drenthe gewerkt aan de professionalisering van de organisatie. De inzet van een toeristisch regisseur, werkzaam voor de gemeente Westerveld, is bekostigd uit de middelen van de Regio Deal. De toeristisch regisseur heeft gewerkt aan een gevarieerde 'menukaart' voor inwoners en bezoekers.

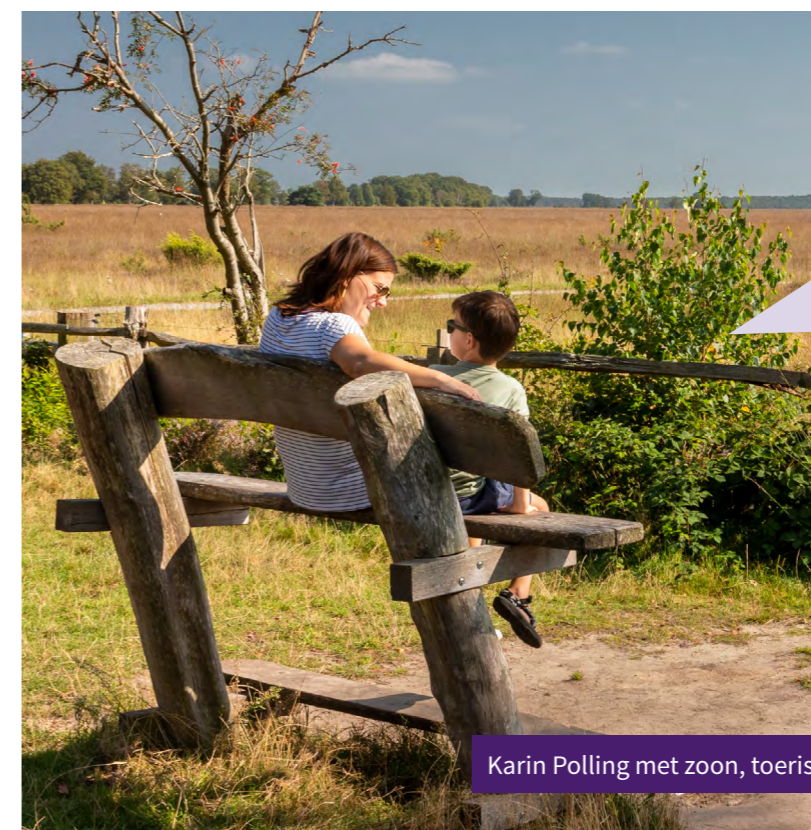
Er zijn diverse wandel- en fietsroutes samengesteld met als doel om bezoekers kennis te laten maken met de verhaallijnen in de omgeving. De voortgang van deze personele inzet is vanaf 2023 onderdeel geworden van de lopende begroting van toerisme en recreatie. Vanaf 2024, overgangsjaar, is een subsidiebijdrage verleend aan de Stichting Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe. De samenwerking is inmiddels geëffectueerd inclusief een meerjarige subsidieovereenkomst waar alle gemeenten in Zuidwest Drenthe een financiële bijdrage aan leveren.

De gezamenlijke inzet heeft geleid tot een enorme uitbreiding van het aantal ambassadeurs (400 ondernemers), kennisuitwisseling en gezamenlijke inspanningen om de regio te verkennen door middel van gebiedssafari's in de regio o.a. de Koloniën van Weldadigheid, streekproducten safari etc.

Karin Polling
toeristisch regisseur Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe

“ Met de bijdrage uit de Regio Deal hebben wij vanuit Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe een concreet product ontwikkeld waarmee we de verhaallijnen van Zuidwest Drenthe zichtbaar en beleefbaar gemaakt hebben. Er zijn 5 themafietsroutes ontwikkeld die de hele regio doorkruisen: Nationale Parken, Sporen uit de Tweede Wereldoorlog, Boerenlandschappen, Veendorpen en Landgoederen en havezaten. Op deze manier krijgen inwoners, ondernemers en bezoekers van het gebied meer kennis over de regio en stimuleren we spreiding van bezoekers door het gebied. Daarnaast wordt herhaalbezoek gestimuleerd. Langs de route hebben we bij bezienswaardigheden video's ontwikkeld die zijn ingesproken door Dieuwertje Blok*. Haar inzet heeft extra aandacht hebben gegenereerd. De thema's van de routes zijn de basis voor alle vervolgonwikkeling van toeristische producten en communicatie in Zuidwest Drenthe. ”

* We hebben toestemming van haar familie om deze video's te mogen blijven gebruiken

Karin Polling met zoon, toeristisch regisseur Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe

2.4 Digitale informatiezuilen

In zes dorpskernen staat nu een digitale informatiezuil waar bezoekers informatie kunnen krijgen over het betreffende dorp, natuurgebieden, activiteiten, eten en drinken, routes en bezienswaardigheden. Dit is gerealiseerd in samenwerking met de Ondernemerskoepel Westerveld (vertegenwoordiging van alle 6 ondernemersverenigingen).

De digitale informatiezuilen staan in Dwingeloo (fietshandel Reiber), Diever (Puur Diever), Frederiksoord (museum De Proefkolonie), Doldersum (restaurant Grenzeloos Drenthe), Havelte (Piet Soerplein en bij Ludiek eten en slapen) en Zorgvlied (op het dorpsplein).

[Bezoekerscentrum Grenzeloos, kom meer over de omgeving te weten!](#)

Eduard Schipper en Hellen Dam, eigenaren van Grenzeloos Drenthe

2.5 Bezoekerscentrum Doldersum

Eduard Schipper en Hellen Dam eigenaren van Grenzeloos Drenthe

“ Met hulp van de Regio Deal hebben we o.a. een bezoekerscentrum gerealiseerd met storytelling over de omgeving inclusief flexibele wandel- en fietsroutes. In het eerste jaar passeerden 14.000 mensen het bezoekerscentrum. En dat is in 2025 zelfs 16.000! Mensen vinden het leuk, verrassend en verbindend. Tevens krijgen we een duidelijkere doelgroep bij ons over de vloer, de zogeheten inzichtzoeker die het leuk vindt om met een verhaal naar huis te gaan. Voorheen konden we de ruimte enkel gebruiken voor kleinere gezelschappen voor een verjaardag of feestje. Nu komen mensen bij ons aan voor een wandeling en doen dan ook eerst het bezoekerscentrum aan. Het is voor de toerist echt een meerwaarde qua beleving.

In het bezoekerscentrum vertellen we 40 verhalen waaronder de geschiedenis van Elsjen Roelofs, een Drentse boerin uit de 18e eeuw. Binnenkort wordt een erfstuk van een levensgroot schilderij gedoneerd voor het verhaal van een landloper van de Maatschappij van Weldadigheid. De winkel is uitgebreid en in het aangrenzende restaurant worden streekavonden met voedsel uit de streek georganiseerd. De komende jaren zetten we deze lijn voort met de bewustwording van de ligging van ons bedrijf in deze bijzondere omgeving. Storytelling en het verbinden met andere lokale ondernemers is voor ons belangrijk. In 2022 werkten we met 2 koks, 1 floormanager en 12 oproepkrachten. Inmiddels zijn we gegroeid tot 4 vaste koks, 3 floormanagers en 20 oproepkrachten. De steun van de Regio Deal is echt een vliegwiel geweest voor de versterking van het toerisme aan de rand van het Drents Friese Wold. ”

3. ACTIELIJN

VERSTERKEN VAN KWALITEIT EN KWANTITEIT VAN OVERNACHTINGSLOCATIES EN DAG

RECREATIEVE VOORZIENINGEN

In het projectplan is deze actielijn als volgt omschreven:

Deze activiteit vormt de basis van het versterken van ondernemerschap en gastvrijheid en heeft een link met themalijn 1 - smart hospitality. Het vraagt om een gezamenlijke aanpak, waarbij ondernemers zelf investeren in hun onderneming en gemeente Westerveld hen, samen met partners, stimuleert en faciliteert bij de vernieuwingen. Daarnaast worden (digitale) trainingen aangeboden gericht op gastvrijheid en ondernemersvaardigheden, storytelling en een excellentie-programma.

We hebben hier uitvoering aan gegeven met deze 12 activiteiten.

- Begeleiding voor recreatieondernemers
- Gastvrijheidstrainingen en kennissessies
- IVN – Gastheer van het Landschap
- Tramloods & museale expositie in Frederiksoord
- Kolonietram in Frederiksoord
- DE PROEF - herontwikkeling voormalige Tuinbouwschool
- Museum vliegveld Havelte WO II
- Beleefboerderij Hoeve Willem III in Wilhelminaoord
- Open Science Hub in Dwingeloo
- Trailerparkeerplaatsen in Boschoord en Uffelte
- Toegangsweg naar Taribush in Dwingeloo
- MTB Dwingeloo

3.1 Begeleiding voor recreatieondernemers

Vanuit de gemeente hebben we recreatieondernemers extra gestimuleerd om gebruik te maken van Drentse programma's die begeleiding bieden bij het verbeteren van de kwaliteit en aantrekkelijk van recreatiebedrijven. Deze 'makelaarsfunctie' heeft z'n vruchten afgeworpen, want er is volop gebruik van gemaakt.

De gemeente Westerveld heeft 62 vakantieparken van verschillende omvang en kwaliteitsniveaus. Met de inzet van het programma Vitale Vakantieparken is gewerkt aan een zogenoemd excellentieprogramma. Drie vakantieparken uit de gemeente hebben hieraan deelgenomen. Eén vakantiepark is getransformeerd van recreatie- naar woonbestemming. Twee vakantieparken hebben deelgenomen aan het uitblinkerstraject.

Om te werken aan kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie en dagrecreatie is het Recreatie Expert Team ingezet. Dit multidisciplinaire team is opgezet met een subsidiebijdrage van de provincie

Drenthe en Recreatieschap Drenthe. De inzet heeft eraan bijgedragen dat 22 ondernemers, die zelf ook een financiële bijdrage moeten leveren, gebruik hebben gemaakt van de expertise van dit team. In 2022 is een magazine uitgebracht om ondernemers werkzaam in de vrijetijdssector te inspireren.

[Bekijk het RET magazine hier](#)

3.2 Gastvrijheidstrainingen en kennissessies

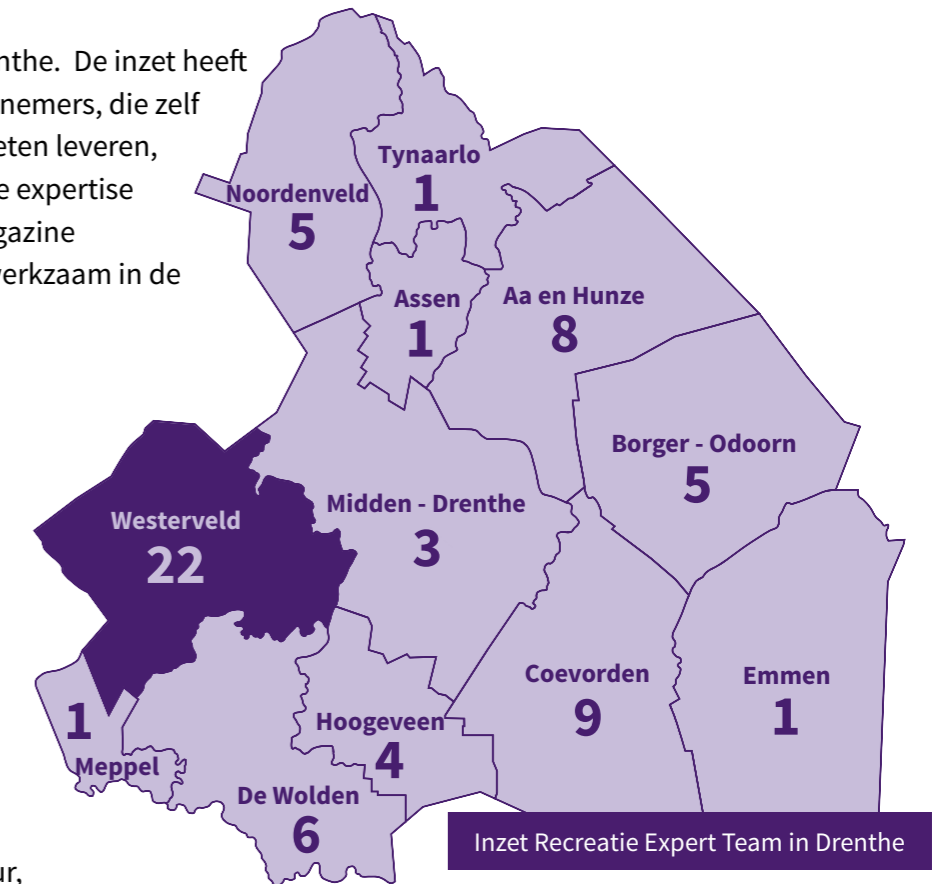
Middels gebiedssafari's hebben ondernemers uit de vrijetijdsector deelgenomen aan diverse inspiratietours met thema's als de Koloniën van Weldadigheid, Culinaire tour, Streekproductentour en Landgoederen route.

Er is ook een uitwisseling georganiseerd voor ondernemers uit de Weerribben-Wieden om kennis te maken met de Koloniën van Weldadigheid. Alle activiteiten zijn erop gericht om ondernemers te laten zien wat er in de omgeving te zien en te beleven is, zodat ze hun gasten goed kunnen informeren en doorverwijzen.

Vanuit Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe zijn verschillende kennissessies aangeboden voor ondernemers gericht op versterken ondernemersvaardigheden, zoals een training over 'Google', AI etc. Marketing Drenthe heeft online trainingen aangeboden voor medewerkers en ondernemers in de gastvrijheidssector om hun gebiedskennis te vergroten.

3.3 IVN – Gastheer van het Landschap

Deze cursus (aangeboden in 2022, 2023 en 2024) is voor ondernemers binnen de Drents-Friese Regio. Ondernemers hebben kennis opgedaan over natuur, landschap en cultuurhistorie en bewustzijn vergroot van de waarde van het landschap voor de eigen bedrijfsvoering. Op deze manier kunnen ondernemers hun gasten het landschap positief laten beleven. Ook hebben ondernemers gebouwd aan hun netwerk. Per Nationaal Park en voor het Oerlandschap Holtingerveld zijn gastheerschapstrainingen aangeboden gericht op het vergroten van specifieke gebiedskennis. Door personele wisselingen bij IVN heeft het contact met de gastheren tijdelijk op een lager pitje gestaan. Dit is vanaf 2025 weer voortvarend opgepakt.

3.4 Tramloods & museale expositie in Frederiksoord

In juli 2025 is de tentoonstelling/expositie over ‘mobiliteit in de Koloniën van Weldadigheid’ geopend. De Tramloods is een dependance van museum De Proefkolonie. Deze nieuwe toevoeging draagt bij aan verlenging van de verblijfsduur van bezoekers aan de Koloniën van Weldadigheid.

De Tramloods heeft in de eerste vier maanden al bijna 3.000 betalende bezoekers mogen ontvangen en zijn er 10 groepsboekingen geweest. De tentoonstelling en positieve publieksreacties maken dat er voor 2026 een all-in-ticket is ontwikkeld die toegang biedt tot het museum De Proefkolonie, het Kolonieschooltje, het Koloniehuisje en de Tramloods, zodat alle bezoekers in de gelegenheid zijn om al deze prachtlocaties te bezoeken.

Alfred Geerts

educator/conservator van museum De Proefkolonie

“ Mede dankzij ruimhartige ondersteuning door de Regio Deal heeft museum De Proefkolonie de historische Tramloods in Frederiksoord volledig museaal kunnen inrichten als dependance van het museum, rond het thema sociale en fysieke mobiliteit in de Koloniën van Weldadigheid. Zonder deze ondersteuning hadden we er niet in kunnen slagen alle ruimtes museaal in te richten volgens de standaarden van een attractieve bezoekersbeleving, of hadden we op diezelfde beleving flink moeten inleveren. In andere woorden; dankzij deze ondersteuning hebben we van de Tramloods een museaal geheel gemaakt, dat de oorspronkelijke wens er – in lijn met de historiciteit van het pand – een gesamtkunstwerk van te maken.

In de komende jaren ontvangt het museum hier sociaal betrokken organisaties en overheden om, geïnspireerd door de voortrekkersrol van de Koloniën van Weldadigheid op sociaal gebied, na te denken over de toekomst van de Nederlandse verzorgingsstaat. De tijdelijke tentoonstellingsruimte wordt benut voor attractieve bezoekersbeleving rond hedendaagse en kunstzinnige thema's die relateren aan ons museaal profiel. We zijn in een vergevorderd stadium om de programmering voor 2027 en 2028 rond te maken. De Tramloods is het hele jaar door te bezoeken voor het algemeen publiek, in de wintermaanden via codetoegang.

”

Foto: Vera Beuke RTV Drenthe

3.5 Kolonietram in Frederiksoord

Als gevolg van verscherpte regelgeving mag de Kolonietram sinds 2025 de openbare weg niet meer op. Het is een groot gemis, omdat de tram werd ingezet om bezoekers door het gebied van de Koloniën van Weldadigheid te leiden en uitleg te geven over de ontstaansgeschiedenis en de verschillende monumenten en verhalen uit het gebied. Na een verkenning van alternatieve vervoersopties is de keuze gevallen op de aanschaf van een kleine bus (22 personen). Daarvoor is met inzet van de Regio Deal samen met de provincie Drenthe en andere fondsen een subsidiebijdrage verleend. Om de bus te kunnen besturen, zijn vrijwilligers met een groot rijbewijs nodig. Ook dit heeft enige vertraging veroorzaakt. Alles is erop gericht om de bus voor aanvang van het nieuwe toeristenseizoen gereed te hebben.

3.6 DE PROEF - herontwikkeling voormalige Tuinbouwschool

De levendigheid rondom de voormalige Gerard Adriaan Van Swieten Tuinbouwschool (in 1884 opgericht door de Maatschappij van Weldadigheid) verdween grotendeels toen het onderwijs zich in 2005 verplaatste naar Meppel. Sindsdien raakten het gebouw en de omringende tuinen in verval. In de jaren daarna zijn er verschillende initiatiefnemers geweest die plannen hadden voor herontwikkeling, maar deze bleken niet realiseerbaar te zijn. Inmiddels huist op deze historische locatie DE PROEF, die sinds oktober 2023

eigenaar is van de tuinen en gebouwen. In samenwerking met een groot, divers team en talloze vrijwilligers wordt het erfgoed met zorg hersteld en nieuw leven ingeblazen.

Deze coöperatie werkt met toewijding aan de herontwikkeling van het gebouw en de tuinen met een focus op natuur, historisch groen, voedsel, educatie en kunst & cultuur. DE PROEF richt zich op diverse doelgroepen, waaronder de UNESCO Werelderfgoed bezoekers, alumni van de tuinbouwschool, (internationale) studenten en inwoners uit de directe lokale omgeving. Er wordt nauw samengewerkt met onderwijsinstellingen, zoals o.a. de Universiteit Wageningen, Hanze Hogeschool, TU/Eindhoven en Universiteit Utrecht.

Joshua Kelly en Kim van den Belt
directie van DE PROEF

“ In de Proefkeuken kunnen we experimenten vanuit de tuin verwerken tot nieuwe toepassingen en recepten. Zo maken we inmiddels gefermenteerde hete saus, kimchi voor onze tosti's in het Proeflokaal en wilde gefermenteerde soda's van bloemen uit de tuin. Dit heeft ook geleid tot een uitbreiding van het assortiment streekproducten dat we in ons winkeltje aanbieden. Op die manier verbinden we wat er op het terrein groeit direct met bezoekers en de lokale gemeenschap.

Ook groeide de evenementenruimte uit tot een multifunctionele ontmoetingsplek waar evenementen plaatsvinden, zoals Zomerzinnen, de Kerstfair en diverse bijeenkomsten/kennisdagen. Met dank aan Regio Deal konden we een renovatie uitvoeren en sindsdien is de verbinding met de plek beter en sterker geworden. We hebben inmiddels duizenden bezoekers mogen ontvangen. De ontwikkeling van de plek is in een stroomversnelling geraakt. Zonder de Regio Deal had dit in de opstartfase veel langer geduurd. Door de investeringen konden we de Proefkeuken delen met een bonbon maakster en een bakker, waardoor een breder aanbod ontstond en we wekelijks meer bezoekers uit de regio ontvingen. Ook konden we mensen ontvangen, zodat ze de plek konden leren kennen en daarbij ontstond ook nieuwe kennis.

Wat goed werkt nemen we mee in de komende renovatie om het systeem nog efficiënter en toekomstbestendig te maken. De groeiende vraag naar lokale voedselproducten vraagt om verdere professionalisering en aangepaste hygiëne- en werkprocessen. Daar zullen we de komende jaren gericht op inzetten, zodat productie, educatie en ontmoeting op een duurzame manier kunnen blijven groeien. ”

Voor de inrichting van een ontmoetingsruimte en de realisatie van een keuken is een bijdrage uit de Regio Deal gedaan. Deze investering heeft bijgedragen aan een sterke start voor een duurzame toekomst van DE PROEF.

Tijdelijke 'pop-up museum' tentoonstelling over het vliegveld Havelte in het kader van 80-jaar vrijheid in de lammerenkooi op de toegangspoort Holtingerveld

3.7 Museum vliegveld Havelte WO II

In het voorjaar van 2025 werd Stichting Vliegveld Havelte WO II overstelpt met de vraag of er ook aandacht besteed zou worden aan de 80-jarige herdenking rond 4 en 5 mei. Het bestuur was welwillend, maar de tijd en de middelen waren beperkt en de presentatie was verouderd.

In het kader van 80 jaar vrijheid is toen in mei een tijdelijk 'pop-up' museum gerealiseerd in de lammerenkooi op de toegangspoort Holtingerveld. Een groot succes! Dankzij een financiële impuls van mede de Regio Deal kon er op korte termijn professionele invulling aan gegeven worden.

Dit resulteerde in een expositie in de schaapskooi op het Holtingerveld in Havelte. Ruim 4.000 bezoekers uit binnen- en buitenland hebben de expositie in mei 2025 bezocht. De vraag naar een permanent museum werd daarmee bevestigd.

Het bestuur van het museum is al geruime tijd op zoek naar een locatie voor een permanent museum op de toegangspoort Holtingerveld. Omdat het grenst aan een Natura 2000 gebied en te maken heeft met stikstofregels is het tot nu toe niet gelukt.

Aan de overzijde van het terrein ligt de voormalige gemeentewerf van de gemeente Westerveld. Tot blijdschap van alle betrokkenen is hierin nu een tijdelijke locatie gevonden. Het bestuur krijgt de mogelijkheid om het museum hier voor een periode van maximaal 5 jaar te huisvesten. Het streven is om het in voorjaar van 2027 de deuren te openen.

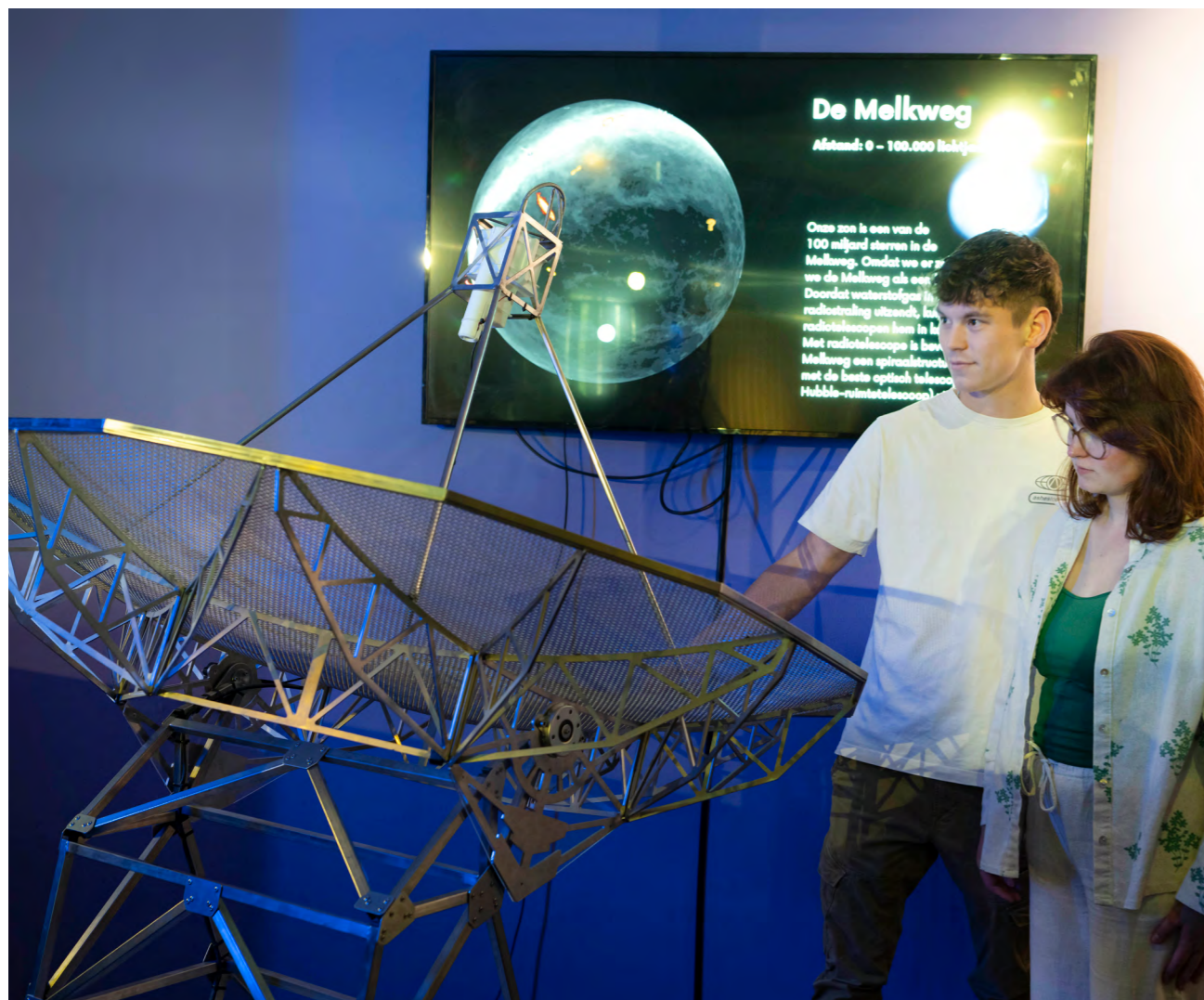
In de tussentijd wordt onderzocht of een permanent museum financieel haalbaar en realiseerbaar is. Voor het geschikt maken van het gebouw en de inrichting van het museum is een subsidiebijdrage verleend. Hiermee wordt een nieuwe dagattractie en een slecht-weer-voorziening toegevoegd aan het huidige recreatieve aanbod in Westerveld.

3.8 Beleefboerderij

Hoeve Willem III in Wilhelminaoord

Hoeve Koning Willem III is een van zes grote, innovatieve hoeves die Johannes van den Bosch toentertijd stichtte in de Koloniën van Weldadigheid. Met behulp van de Regio Deal is een expositie ingericht waarin het verhaal van de landbouwkoloniën is uitgewerkt. In de bezoekersruimte kom je alles te weten over de hoeve, de historie van het melkveebedrijf en de manier van 'boeren' in de huidige tijd vol uitdagingen. Er is ook een streekwinkel waar je onder andere Kolonie Erfgoed producten kunt kopen.

3.9 Open Science Hub in Dwingeloo

In het Huis van Drenthe is de Open Science Hub van ASTRON gevestigd. De Hub is in 2023 verplaatst van de Brink in Dwingeloo naar het Huis van Drenthe. Om de aantrekkelijkheid te vergroten is geïnvesteerd in VR brillen en een nieuwe routing met meer speelse elementen. Ook is er een educatieprogramma opgesteld voor scholen.

3.10 Trailerparkeerplaatsen in Boschoord en Uffelte

In Boschoord loopt een ruiterroute door de Koloniën van Weldadigheid: de Desperado route. Er waren geen voorzieningen voor paardentrailers. De bestaande parkeerplaats is met behulp van de Regio Deal uitgebreid met trailerparkeerplaatsen.

Ook in Uffelte is de bestaande parkeerplaats aan de Weg achter de es/Postweg uitgebreid met trailerparkeerplaatsen. Ruiters kunnen nu direct gebruik maken van het ruiternetwerk in het Uffelter binnenveld.

3.11 Toegangsweg naar Taribush in Dwingeloo

De toegangsweg naar deze locatie was geen visitekaartje voor de bezoekers aan dit bedrijf dat zich richt op familiefeestjes, bedrijfsuitjes, teambuildingsactiviteiten, vergaderingen etc.

De kwaliteit, aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van deze accommodatie is toegenomen door het verbeteren van de toegangsweg (zandpad) in samenwerking met de eigenaren, Staatsbosbeheer en Boer-marke. Alle partijen hebben financieel bijgedragen en ook vanuit de Regio Deal is een bijdrage gedaan.

3.12 Mountain Bike Dwingeloo

Zo'n 30 vrijwilligers van stichting MTB Dwingeloo zijn actief om de MTB route in Dwingeloo kwalitatief te verbeteren. Zo is ter verbetering van de route extra woudzand aangebracht en is de route op een aantal onderdelen sterk verbeterd. Door de storm van eind augustus 2024 is het noordelijk deel van de route behoorlijk getroffen en onbegaanbaar geworden. Er is meerdere keren constructief overleg geweest met Staatsbosbeheer, die een groot deel van het terrein in eigendom en beheer heeft. Ondanks de diverse voorstellen die MTB Dwingeloo heeft gedaan, waaronder nieuwe routes en QR-code bordjes met als doel om gebruikers ook te laten bijdragen aan het onderhoud van de route, is er nog geen aanpak gevonden die haalbaar en uitvoerbaar is voor alle betrokken partijen. Men blijft zich inzetten voor een route die weer aantrekkelijk is en uit voldoende kilometers bestaat. Naast overleg met SBB is er een breder overleg geweest op initiatief van Recreatieschap Drenthe. Daarbij is gesproken over het vergroten van de route buiten het gebied van SBB. Deze vergroting zal dan grotendeels gaan over bestaande zand/gravel- en fietspaden.

In samenwerking met de verenigingen uit Ruinen en Diever, die veel ervaring hebben met de organisatie van MTB-toertochten, wordt voor de toekomst gekeken of er een gezamenlijke tocht kan worden georganiseerd.

4. ACTIELIJN

VERGROTEN VAN DE FYSIEKE AANTREKKELIJKHEID VAN VIER WESTERVELDSE (HOOFD)DORPEN

In het projectplan is deze actielijn als volgt omschreven:

Vergroten van de fysieke aantrekkelijkheid van vier Westerveldse (hoofd)dorpen die reeds beschikken over een kwalitatief hoogwaardig recreatief/cultureel aanbod en de verbinding tussen deze dorpen en de Koloniën van Weldadigheid te verstevigen.

We hebben diverse activiteiten ontwikkeld in de vier hoofddorpen en de zichtbaarheid vergroot.

- Dwingeloo – Beleef de Ruimte
- Diever - Kleurrijk brinkdorp vol verhalen
- Havelte - De Parel van Drenthe
- Frederiksoord - Koloniën van Weldadigheid
- Westerveld zichtbaar in Zuidwest Drenthe

4.1. Dwingeloo- Beleef de Ruimte

Jurgen Weenink recreatieondernemer in Dwingeloo

“ De Drift, de weg tussen het dorp en de Vijfsprong, heeft nu een meer verbindende functie gekregen door het plaatsen van informatiepanelen met historische feiten en weetjes. Er zijn bankjes geplaatst en staat er een soort “fotolijst” waar mensen mooie doorkijkjes hebben en foto’s kunnen maken. Daarbij is er bloemenmengsel gezaaid voor de biodiversiteit en diverse soorten aanplanting als Brem en Grove Den.

Op de Vijfsprong, wat vroeger een open zandvlakte was, is deels begroeiing weggehaald waardoor de open vlakte in ere is hersteld. Net voor deze open vlakte is een trimbaan gerealiseerd en een informatiepunt geplaatst met overkapping. Bebording in het dorp is aangepast o.a. met lang parkeren op het evenemententerrein en bij het Zwem- en Beleefpark. Dit alles zorgt voor een extra beleving van, en informatie aan, de gasten en bezoekers van het Dwingelderveld. Door al deze aanpassingen fungeert de Vijfsprong als toegangspoort van het Dwingelderveld.

Mede door de inzet van de Stichting Denktank Dwingeloo, de werkgroep ‘Beleef de Ruimte’ en de aangesloten partners is een mooie permanente beleving gerealiseerd vanaf de rotonde (entree dorp Dwingeloo), langs De Drift tot en met de Vijfsprong.

De Werkgroep “Vijfsprong” heeft plannen ontwikkeld met als doel het dorp Dwingeloo als merk te versterken en het aanbod van toeristische producten in Dwingeloo te vergroten en te vernieuwen. In de periode van corona is vertraging opgelopen bij de uitvoering van het project.

Er is strategisch gekozen om één op één met Marketing Drenthe samen te werken en aan te sluiten op Drenthe.nl. Daarnaast is de social mediacomunicatie gestroomlijnd. Het thema “Beleef de Ruimte” is door de werkgroep doorontwikkeld met behulp van een communicatieadviseur. Het verhaal, de huisstijl en het nieuwe logo werd bij de presentatie in 2024 door de ruim 60 aanwezige ondernemers omarmd. Die avond werd ook de nieuwe folder van “Dwingeloo Beleef de Ruimte” en de Merkgids van Dwingeloo gepresenteerd. Deze beide instrumenten zijn inmiddels bij een groot aantal ondernemers onder de aandacht gebracht. Het volgen van de communicatierichtlijnen draagt bij aan een grotere herkenbaarheid, een betere naamsbekendheid en een nog beter imago van het dorp Dwingeloo. De komende periode wordt het belang van het gezamenlijk uitdragen voortgezet en wordt een structuur vormgegeven om de ondersteuning aan ondernemers ook de komende jaren te kunnen continueren.

Gebied de Vijfsprong

Het gebied achter de Vijfsprong is teruggebracht in zijn oorspronkelijke, natuurlijke staat. Het Recreatieschap heeft banken geplaatst en inmiddels wordt het gebied actief bewandeld en gebruikt als rustpunt. Ook de heringerichte entree van het Beleefpark Dwingeloo sluit nu mooi aan bij het achterliggende gebied.

De Drift

De verbinding tussen het dorp Dwingeloo en het Dwingelderveld is versterkt en de daar aanwezige cultuurhistorische elementen zijn zichtbaar gemaakt. Delen van de Drift zijn ingezaaid om zo een meer natuurlijk (bloemen)berm te verkrijgen. De werkgroep is verheugd over het door de gemeente geïnitieerde herstel van het voetpad langs de Drift.

Na intensief overleg met de Provincie Drenthe over de aankleding van de rotondes als entree van Dwingeloo is er een akkoord om de aankleding/inrichting van deze rotondes te versterken en daarmee te laten aansluiten bij de sfeer van het dorp Dwingeloo en het Dwingelderveld. Met betrekking tot de bewegwijzering beperken we ons, na afstemming met de provincie, tot aanpassingen van de “bruine” bebording vanaf de afslag Spier en de (lang)parkeeraanduidingen in het dorp Dwingeloo.

Drenthe Hike / Nachtkijkers

In opdracht van de werkgroep heeft de Stichting Drenthe Hike de nachtwandeling vol duisternis en sterren “Nachtkijkers” ontwikkeld. Een wandeling met opdrachten, raadsels en humor. De nachtwandeling is het eerste concrete product dat is ontwikkeld binnen het thema ‘Beleef de Ruimte’ en draagt bij aan het aantrekkelijker maken en verlengen van het verblijfstoerisme. Het product wordt via horeca- en recreatiebedrijven en online verkocht. De promotie van het product bij de lokale ondernemers vraagt nog aandacht.

4.2 Diever, Kleurrijk brinkdorp vol verhalen

Samen met ondernemers en bewoners is gewerkt om de identiteit van het dorp Diever ‘kleur’ te geven. Er is gekozen voor het thema ‘Kleurrijk brinkdorp vol verhalen’ met als kers op de taart ‘Village of Shakespeare’ neer te zetten als sterk toeristisch merk. Met als doel om het meerdaags toerisme te stimuleren, ondernemers met elkaar te verbinden en bewoners trots te creëren. Er is gewerkt aan productontwikkeling rond het dit thema waarbij is gezorgd voor een sterkere verbinding tussen het dorp en het Shakespeare Theater. Dit theater ligt aan de rand van het Nationaal Park Drents Friese Wold. Zo is ook de audiotour ‘n Loopje met William en de versie voor kinderen gerealiseerd.

Er is een toeristisch magazine ontwikkeld en er zijn folders gemaakt waarin alle bezienswaardigheden van het dorp Diever en de evenementen staan vermeld. Er zijn beachflags en banners geproduceerd. Op de ondernemersbijeenkomst is de Dorpsmascotte Dido gepresenteerd die wordt ingezet bij diverse evenementen in het dorp.

Er is een scheurblok gemaakt van de dorpsommetjes rond Diever om het jaarrond toerisme te stimuleren.

Ruwan Berculo

voorzitter Ondernemers Vereniging Diever

“ We hebben bijeenkomsten met ondernemers van de Ondernemers Vereniging Diever (OVD), Stichting Diever Village of Shakespeare en Ondernemend Westerveld/Ondernemersfonds georganiseerd om de wensen voor positionering van het dorp Diever te inventariseren. Daarmee is vanuit samenwerking en actieve betrokkenheid een breed gedragen dorpsverhaal ontwikkeld: Diever, Kleurrijk brinkdorp vol verhalen.

Vervolgens zijn we aan de slag gegaan met de realisatie van promotiemiddelen en activiteiten om de positionering bij bewoners én toeristen vorm en invulling te geven. De omvang van het ter beschikking gestelde budget heeft het speelveld veranderd. Het heeft penvoerder OVD dé slagkracht gegeven om partijen bij elkaar te krijgen en daadwerkelijk tot realisatie over te gaan. Zonder de financiering was dit simpelweg niet van de grond gekomen. Onze ervaring is dat overige subsidietrajecten doorgaans meer tijd vragen. In die zin heeft de Regio Deal niet alleen de realisatie van de noodzakelijke dorpsmarketing mogelijk gemaakt. Het heeft ook voor versnelling gezorgd. Zowel het proces van samenwerking als de concrete vertaling naar promotiemiddelen en activiteiten heeft richting ondernemers en inwoners inzicht en bovenal beleving gegeven in de waarde van dorpsmarketing. Zodoende is er draagvlak om – met andere alsook eigen financiële middelen - de toekomstige ontwikkeling én productie van middelen ter hand te nemen. De basis staat nu stevig. Daar kan effectief op voortgeborduurd worden.

Concreet wordt gezorgd voor het blijvend produceren van oplages van de met Regio Deal ontwikkelde promotiemiddelen. Routes en activiteiten worden verder ontwikkeld en duurzaam belegd bij partijen die hierin expertise hebben, zoals Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe en/of het Recreatieschap. Zodoende is continuïteit richting de toekomst geborgd. Voor wat betreft de ontwikkeling van nieuwe ideeën zal de gelegde basis voor samenwerking als vertrekpunt dienen. Samenwerkingspartijen hebben elkaar gevonden, weten wat ze aan elkaar hebben en zullen in de toekomstige ontwikkeling van nieuwe zaken gezamenlijk optrekken.”

4.3 Havelte, De Parel van Drenthe

In Havelte zijn vier dorpsommetjes met verschillende afstanden gerealiseerd: De Pareltes van Havelte. De dorpsommetjes starten vanaf het centrum van het dorp Havelte, gelegen aan het Piet Soerplein. Daarnaast zijn er twee bijeenkomsten georganiseerd met de dorpsgemeenschap Havelte om het dorp Havelte vanuit 'toeristisch oogpunt' beter te profileren.

Sandra Schrotenboer secretaris Dorpsgemeenschap Havelte

“ Met de inzet van de Regio Deal is een belangrijke kwaliteitsimpuls gegeven aan de recreatieve en toeristische ontwikkeling van ons dorp Havelte. Dankzij deze ondersteuning zijn vier dorpsommetjes gerealiseerd, startend vanuit de dorpskern. De wandelroutes zijn voorzien van duidelijke bebording en bij monumentale panden in het dorp worden informatiepanelen geplaatst. Er zijn 10.000 folders gedrukt en verspreid bij de toeristische ondernemers in Havelte en omgeving, om de routes onder de aandacht te brengen. We hebben een banier geplaatst in het dorps huis ter promotie. Vanuit inwoners hebben we veel positieve reacties ontvangen; men waardeert vooral dat de routes de schoonheid van de omgeving zichtbaar en beleefbaar maken.

De impact is met de Regio Deal aanzienlijk groter geworden dan zonder deze financiële impuls mogelijk zou zijn geweest. Zonder deze middelen hadden de wandelingen, de professionele bebording en de communicatiemiddelen niet in deze vorm gerealiseerd kunnen worden. Bovendien konden professionele partijen worden ingeschakeld voor duurzame materialen met een verwachte levensduur van circa twintig jaar. Ook heeft de regeling samenwerking gestimuleerd tussen diverse partijen, waaronder Recreatieschap Drenthe, Mascini Marketing & Communicatie, natuurorganisaties, de historische vereniging en lokale ondernemers. Deze brede samenwerking heeft de kwaliteit, uitstraling en het draagvlak van het project versterkt.

De ondersteuning vanuit de Regio Deal heeft voor een stevige basis voor verdere ontwikkeling gezorgd. In de komende periode willen we voortbouwen op dit fundament. Er zijn plannen om een fietsroute te ontwikkelen die aansluit op de bestaande wandelingen. Daarnaast willen we de dorpskern aantrekkelijker maken, in lijn met de wensen van bewoners. Ook wordt er gewerkt aan een promotiefilm om het dorp en de routes breder onder de aandacht te brengen. Tot slot willen we extra voorzieningen realiseren, zoals het plaatsen van bankjes langs de routes. Zo bouwen we stap voor stap verder aan een toekomstbestendig, aantrekkelijk en beleefbaar dorp. ”

4.4 Frederiksoord, Koloniën van Weldadigheid

Voor de bereikte resultaten in Frederiksoord verwijzen we naar alle initiatieven en activiteiten die zijn vermeld bij themalijnen 'Versterken van kwaliteit en kwantiteit van overnachtingslocaties en dag recreatieve voorzieningen' (zie hoofdstuk 3) en 'Vermarkten van het unieke verhaal van de Koloniën van Weldadigheid' (zie hoofdstuk 5).

4.5 Westerveld zichtbaar in Zuidwest Drenthe

Op www.drenthe.nl/zuidwest zijn de Westerveldse dorpen, activiteiten en overnachtingen zichtbaar gemaakt. Vanaf 25 maart 2026 is de nieuwe website, onder de paraplu van de Stichting Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe, actief met alle informatie over dorpen, activiteiten, horeca en overnachtingen.

5. ACTIELIJN

VERMARKTEN VAN HET UNIEKE VERHAAL VAN DE KOLONIËN VAN WELDADIGHEID

In het projectplan is deze actielijn als volgt omschreven:

Samen met de andere koloniedorpen, o.a. Willemsoord in Steenwijkerland, Veenhuizen Ommerschans werken we aan het uitdragen van dit unieke verhaal. Dit doen we door ook koppelingen te leggen met de andere 'verhalen van de regio' uit actielijn 3, waarbij ieder gebied haar eigen unieke kenmerken heeft. De gebieden vullen elkaar goed aan (Weerribben- Wieden).

We hebben hier uitvoering aan gegeven met deze vier activiteiten.

- Website
- Beleefconcepten
- Promotiecampagnes
- Bewonerscommunicatie

5.1 Website

Er is een nieuwe website gerealiseerd. Op deze site is informatie te vinden over alle Koloniën van Weldadigheid en hun unieke kernwaarden, overnachtingsmogelijkheden, horecabedrijven en de verschillende wandel- en fietsmogelijkheden en bezienswaardigheden.

[Koloniën van Weldadigheid](#)

[UNESCO Werelderfgoed in Nederland](#)

5.2 Beleefconcepten

Er is nieuw toeristisch aanbod ontwikkeld, zoals verschillende wandel- en fietsroutes, maar ook nieuwe beleefconcepten die bijdragen om het 'verhaal van de Koloniën' te vertellen en bezoekers te verleiden het gebied in te trekken.

- Een binnententoonstelling van 10 verhalen in en rond de Koloniën van Weldadigheid in restaurant Grenzeloos Drenthe in Doldersum
- Het verhaal van de landbouwkolonie in de boerderij Hoeve Willem III in Wilhelminaoord
- Het verhaal van Kolonie IV voor het dorps huis in Wilhelminaoord (buitententoonstelling)
- Het verhaal van de Landbouwkolonie op het dorpsplein in Zorgvlied
- Het verhaal van het onderwijs bij het schooltje in Boschoord
- Op fietsavontuur (voor gezinnen met kinderen) langs bezienswaardigheden

5.3 Promotiecampagnes

De afgelopen jaren zijn er verschillende initiatieven genomen om de naamsbekendheid van de Koloniën van Weldadigheid te vergroten.

- Uitgave Koloniemagazine (2021 t/m 2024)
- Uitgave Koloniekraant 2025
- Persreizen
- Radiocampagne Radio 1 en Radio 4
- Wintercampagne 2025
- Advertenties in landelijke bladen.
- Flyers van diverse wandel- en fietsroutes
- Meertalige brochure (Duits/Engels over de Koloniën van Weldadigheid)
- Kolonie informatiepunten in Frederiksoord en Doldersum
- Info over Koloniën van Weldadigheid in het informatiecentrum van de schaapskooi in Doldersum (Stichting Drents Landschap)

Waar zijn we trots op in 2025

- Opzetten evenement Muziek in het Monument
- Stijging websitebezoek naar van 45.000 naar 61.000 bezoekers
- Het Koloniep pad in het Wandelmagazine
- Koloniefietsboekje Fokko Bosker
- Gebiedsflyer Koloniën van Weldadigheid
- Hernieuwde samenwerking richting meerjarenplan

Online- en offline bereikcijfers 2025

	2022	2023	2024	2025
Offline potentieel bereik	5.331.000	5.898.000	3.965.000	2.560.000
Online potentieel bereik	100.000	1.027.529	3.133.898	11.118.259
Totaal	5.431.000	6.925.529	7.098.898	13.678.259

Ingrid Mascini tot januari 2026 gebiedsregisseur Koloniën van Weldadigheid

“ Met de bijdrage uit de Regio Deal hebben wij in de Koloniën van Weldadigheid (Frederiksoord en omgeving) diverse investeringen gedaan om het verhaal van de Koloniën van Weldadigheid ook in het buitengebied (dus niet alleen in Museum De Proefkolonie) zichtbaar en beleefbaar te maken. Dat betekent dat we in Zorgvlied, Boschoord en Wilhelminaord permanente buitenexposities hebben ontwikkeld. Deze exposities hebben een stopkracht op langsfietsende bezoekers, die afstappen en de expositie bekijken. Dit versterkt de zichtbaarheid dat men in UNESCO Werelderfgoed fietst. Het biedt ruimte om de lokale verhalen te presenteren (bijv van het Landbouwinstituut Wateren) en het draagt bij aan de trots van inwoners. Ook is er voor kinderen een speciale fietsroute door het gebied gemaakt, met luisterpalen en doe opdrachten.

Op deze manier wordt er een spin-off van het bezoek aan het museum gerealiseerd voor ondernemers in de regio. De gezinnen fietsen immers een route en stappen af bij locaties waar een luisterpaal staat. Dat is in veel gevallen een punt waar meer te beleven valt zoals horeca of een boerderijwinkel. De bijdrage van de Regio Deal heeft ervoor gezorgd dat het gebied rond Frederiksoord aantrekkelijker en beleefbaarder is geworden (aan de hand van onderzoek Omgevingspsycholoog). Inwoners worden meegenomen in de trots op hun gebied en ondernemers in de wijde regio profiteren van het bezoek aan het gebied.

We zien een spin-off van deze inzet naar andere voormalige koloniën die ook interesse hebben in de buitenexposities en het kinderfietsavontuur.

Met het budget is naast bezoekersbeleving ook een impuls gegeven aan de bekendheid van de Koloniën van Weldadigheid UNESCO Werelderfgoed. Specifiek voor het laagseizoen is media ingezet om bezoek (jaarrond) te stimuleren. Dit is gedaan door wintercampagnes vorm te geven met landelijke mediapartners zoals kranten, tijdschriften en radio 1 en 4. Deze campagnes zijn in cofinanciering met ondernemers en Museum De Proefkolonie opgezet. De ervaring leert dat door de jaren de bekendheid van het gebied en museum in korte tijd significant is gestegen. Dit is mede meetbaar door de groei in bezoekers in het hele gebied en het feit dat er nu vier horecagelegenheden in Frederiksoord zijn.

5.4 Bewonerscommunicatie

In de afgelopen vier jaren heeft het lokale zeer gewaardeerde medium De Star een mooie ontwikkeling doorgemaakt. De redactie heeft ter gelegenheid van deze eindrapportage de ontstaansgeschiedenis tot aan het heden op een rijtje gezet.

Historie

In 1818 wordt de Maatschappij van Weldadigheid opgericht door generaal Johannes van den Bosch, met als doel om arme landgenoten uitzicht op een betere toekomst te geven in nieuw in te richten landbouwkoloniën in Drenthe. Voor één stuiver per week kunnen contribuanten uit het gehele land het werk van de Maatschappij ondersteunen. Om hen te informeren over de besteding van hun gelden, wordt het maandblad 'De Star' in het leven geroepen door de *Permanente Commissie van de Maatschappij van Weldadigheid*.

De bezoldigd secretaris Willem Anthonie Ockerse vervult met de uitgave van De Star zijn belangrijkste taak voor de Permanente Commissie. Naast Johannes van den Bosch is hij verantwoordelijk voor driekwart van de inhoud van het blad.

Bij het overlijden van Willem Anthonie Ockerse in 1826, eindigt de uitgave van De Star, maar krijgt in januari 1827 een doorstart onder de naam 'Vriend des Vaderlands', met als hoofdredacteur Pieter Otto van der Chijs. (Bron: Wil Schackmann – De Proefkolonie).

Frederiksoord Nu

Medio 2006 ontstaat bij (toenmalig) directeur van de Maatschappij Jan Mensink, tijdens een gesprek met dorpsgenoot Jan Jansen (voormalig uitgever), het idee om: *een krantje te schrijven voor mensen uit de omgeving van Frederiksoord*. De naamgeving van het blad is snel gevonden: De Star, naar het eerste tijdschrift van de Maatschappij. De eerste uitgave van de nieuwe Star verschijnt in september 2007, waarbij dorpsgenoot Hylco Komen actief betrokken is bij de aanlevering van artikelen. Het streven is om viermaal per jaar uit te komen.

Het verspreidingsgebied is in eerste instantie het dorp Frederiksoord, maar wordt al snel uitgebreid met Nijensleek en Wilhelminaoord, met in totaal zo'n 765 adressen. De bezorging is deur aan deur. De financiering is mogelijk dankzij sponsors, waarbij de Maatschappij van Weldadigheid een hoofdrol vervult in de facilitering.

Aanloop UNESCO Werelderfgoed

Medio 2021 neemt de redactie van De Star contact op met de gemeente Westerveld als reactie op het uitkomen van een nieuwsbrief vanuit de gemeente. De inhoud van de nieuwsbrief komt zeer sterk overeen met de inhoud van De Star.

Na onderling overleg wordt er besloten om samen te werken, waarbij de redactie van De Star zorgdraagt voor de invulling en productie van het blad. De gemeente neemt de verspreiding op zich. Het verspreidingsgebied wordt uitgebreid met alle kernen die een historische band hebben met de

Maatschappij van Weldadigheid. Naast Frederiksoord, Wilhelminaoord en Nijensleek, komen ook Boschoord, Doldersum, Oude Willem, Vledderveen, Wateren en Zorgvlied erbij. We spreken nu over ruim 1.200 adressen. De financiering door de gemeente komt van de Regio Deal Zwolle, wat in de praktijk neerkomt op de helft van de drukkosten, het vullen en stickeren van de enveloppen door Stichting Veuruut (die mensen met afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden) en de verzending via PostNL. Naast de particuliere bezorgadressen worden er ook stapels van De Star neergelegd bij openbare gelegenheden, zoals o.a. Museum De Proefkolonie, Hotel Frederiksoord, DE PROEF, Grenzeloos in Doldersum, gemeentehuis in Diever en verschillende TIP's (Toerist Informatie Punten) in Diever en Noordwolde.

Huidige stand van zaken

De ondersteuning vanuit de Regio Deal is inmiddels gestopt, maar De Star voldoet in een behoefte en de samenwerking met de gemeente blijft. Nog sterker, met ingang van dit jaar wordt het verspreidingsgebied uitgebreid, dankzij een warme samenwerking tussen de gemeente Westerveld en de buurgemeente Weststellingwerf. De Star gaat de (provincie)grens over! De Oost- en Westvierdeparten (incl. Leemweg en Turfhoekweg) behoren ook tot het koloniegebied en dus ook werelderfgoed. Gemeente Weststellingwerf gaat zorgdragen voor de verspreiding van De Star in hun eigen erfgoedgebied.

Tot slot

De Star is in het huidige verspreidingsgebied een gewaardeerde bron van informatie, omdat het als een van de weinige media nog steeds op papier wordt uitgegeven. Een groot deel van de lezers is op leeftijd en heeft geen of weinig binding met de digitale media, zoals de bewoners van De Menning. Toch is De Star ook digitaal te vinden via onze website www.de-star.nl en is een digitaal abonnement gratis te verkrijgen. Sommige gidsen van het museum zien De Star als een must, om op de hoogte te blijven van de gebeurtenissen binnen de Koloniën en zo hun verhaal up-to-date te houden.

De huidige redactie van De Star v.l.n.r.: Ronald van Pijkeren, Wanda Torrenga, Tanneke Bloemendal en Nico de Leeuw

6. BEOOGDE EFFECTEN, RESULTATEN & MONITORING

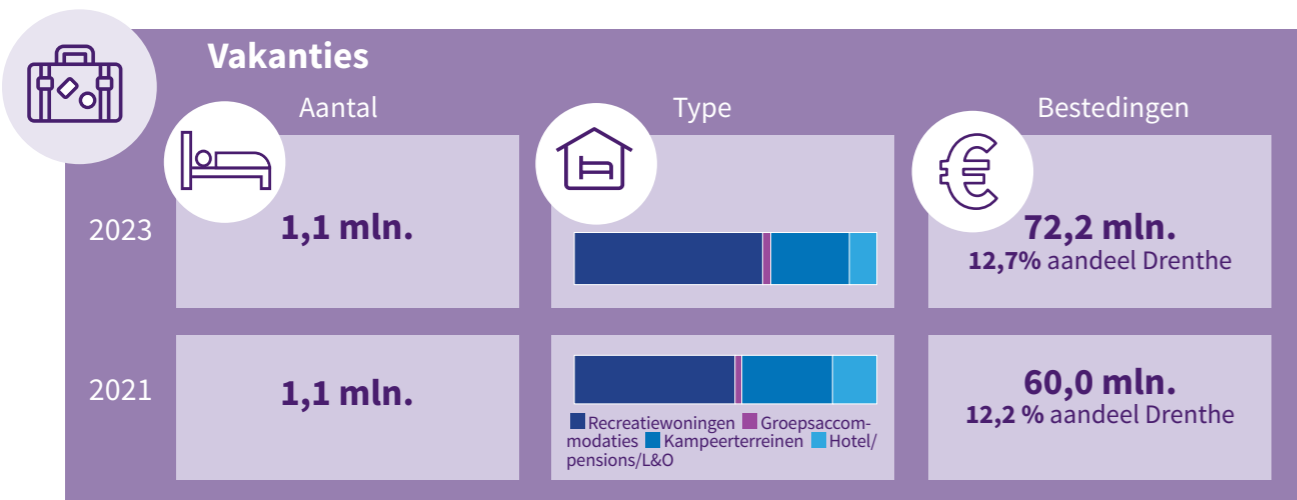
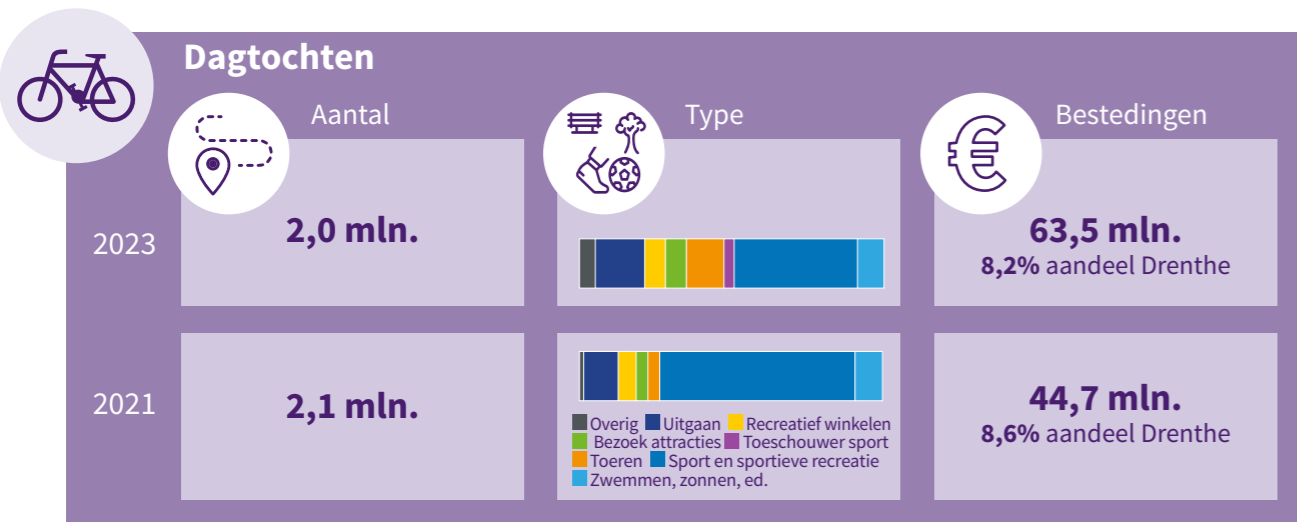
De gewenste resultaten die bij de start van het projectplan zijn geformeerd, zijn:

- Meer bezoekers in de regio
- Groei bezoekersaantallen toegangspoorten (via Tourist Info)
- Groei overnachtingen (meerdaags verblijf) 10% (op basis van cijfers toeristenbelasting 2019)
- Groei bestedingen naar 1,5 miljoen euro (bron cijfers Ecorys rapport)
- Groei werkgelegenheid met 10%

We hebben diverse onderzoeken en monitoringsinstrumenten benut (zie 6.1 t/m 6.8) om de onderstaande beoogde effecten inzichtelijk te maken:

- Hoger opgeleide en beter ontwikkelde medewerkers en ondernemers
- Burgerparticipatie is toegenomen
- Behoud of toename van brede welvaartbeleving
- Inwoners en ondernemers zijn trots op Regio Zwolle en Westerveld
- Beleefbaarheid van de natuurgebieden blijft in stand, de recreatiedruk is beter verdeeld in de regio

6.1 Meer bezoekers in de regio

Museumbezoek

Het museumbezoek in de Koloniën van Weldadigheid en de kleine musea in omliggende dorpen is fors gestegen.

Museumbezoek	Museum De Proefkolonie	Valse kunst - Vledder	Miramar - Vledder	Oermuseum - Diever
2022	35.709	nb	2.823	3.410
2023	39.681	5.942	5.036	4.677
2024	39.298	7.727	5.739	5.480
2025	43.047 *	8.315	5.041	6.000

* inclusief bezoekers tentoonstelling Tramloads

Bezoek Tourist Info Punten (TIP)

Steeds meer bezoekers maken gebruik van de TIPS.

Tourist Info Punten (TIP)				
	Diever*	Dwingeloo**	Frederiksoord ***	Havelte
2022	11.574	2.092	35.703	8.807
2023	7.169	794	39.677	9.064
2024	10.703	2.237	39.300	9.902
2025	10.987	9.000	40.047	11.783

* Diever in verband met verbouwing december 2022 en 1e kwartaal 2023 gesloten.

** Dwingeloo verhuizing na de zomer naar Huis van Drenthe en daardoor tijdelijk niet in bedrijf. In 2025 is de TIP gevestigd bij 't Brinkhuus aan de Brink in Dwingeloo.

***Frederiksoord is gekoppeld aan kaartverkoop museum, lastig om scheiding te maken tussen gasten die specifiek voor de Tourist Info komen.

Bezoek Shakespeare Theater Diever

Deze publiekstrekker is in staat om een redelijk stabiele stroom van bezoekers aan te trekken.

Zomervoorstellingen (medio juni t/m eind september)			
	Voorstelling	Aantal voorstellingen	Totaal bezoek
2022	De Koopman van Venetië	27	23.800
2023	Antonius en Cleopatra	30	27.974
2024	Wintersprookje	30	26.377
2025	Hømlet	29	27.298

Wintervoorstellingen in het Globetheater		
	Aantal bezoekers 2024	Aantal bezoekers 2025
Midzomernachtdroom	1.270	1.317
Zalige vrouwtjes	1.109	1.063
Romeo & Julia	1.350	820
Totaal	3.729	3.200

6.2 Overnachtingen

Het beoogd effect was een groei in het aantal overnachtingen (meerdaags verblijf) met 10% te realiseren op basis van de cijfers toeristenbelasting 2019. Kijkend naar de opbrengst van de toeristenbelasting dan is een stijging zichtbaar.

	2020	2021	2022	2023	2024
Toeristenbelasting	€ 954.000	€1.169.000	€ 1.107.000	€ 1.169.000	€ 1.207.000

Toeristenbelasting opbrengst bron: CBS.

Ter informatie: het tarief is vanaf 2024 € 1,00 p.p.p.n. voor campings en groepsaccommodaties en € 2,00 p.p.p.n. voor bungalows, hotels en luxe verblijven.

Het totaal aantal toeristische overnachtingen is licht gestegen naar ruim 750.000 in 2024 waarbij de campings, bungalowparken, recreatiewoningen en hotels zo'n 75% van het totaal aantal overnachtingen faciliteert.

Omschrijving verblijfsmogelijkheid	Aantal overnachtingen 2019	Aantal overnachtingen 2024
Terrein (inc. kamperen b.v. scouting)	18.456	8.352*
Groepsaccommodatie	81.300	46.478*
Recreatiewoning	129.813	111.876
Camping	129.313	169.443
Appartement (en)	9.085	9.485
Bed and Breakfast	16.652	21.553
Vrienden op de Fiets	467	881
Hotel	134.169	110.704
Chalet	989	3.059
Camping/Bungalowpark	131.724	170.817
Zomerhuisje	2.654	2.647
Appartementenboerderij	6.489	7.688
Woning	472	105
Kamperen bij de boer	23.767	31.949
Camping/Groepsaccommodatie	29.252	35.475
Kamerverhuur	2.011	2.430
Gastenverblijf	376	
Camping/Appartementen	17.501	13.886
Stacaravan	3.025	2.370
Tiny house		846
Incidentele overnachtingen		1.272
Natuurhuisje		672
Totaal Toeristische overnachtingen	737.515	751.988

* in 2022 t/m 2024 waren kinderen t/m 12 jaar vrij van toeristenbelasting. Dit verklaart de verschillen in aantallen.

6.3 Werkgelegenheid, vestigingen en toegevoegde waarde

Het beoogd effect was een groei van de werkgelegenheid met 10 % banen in de toeristische en recreatieve sector.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal banen R & T	1.029	1.019	1.027	1.045	1.039	1.075

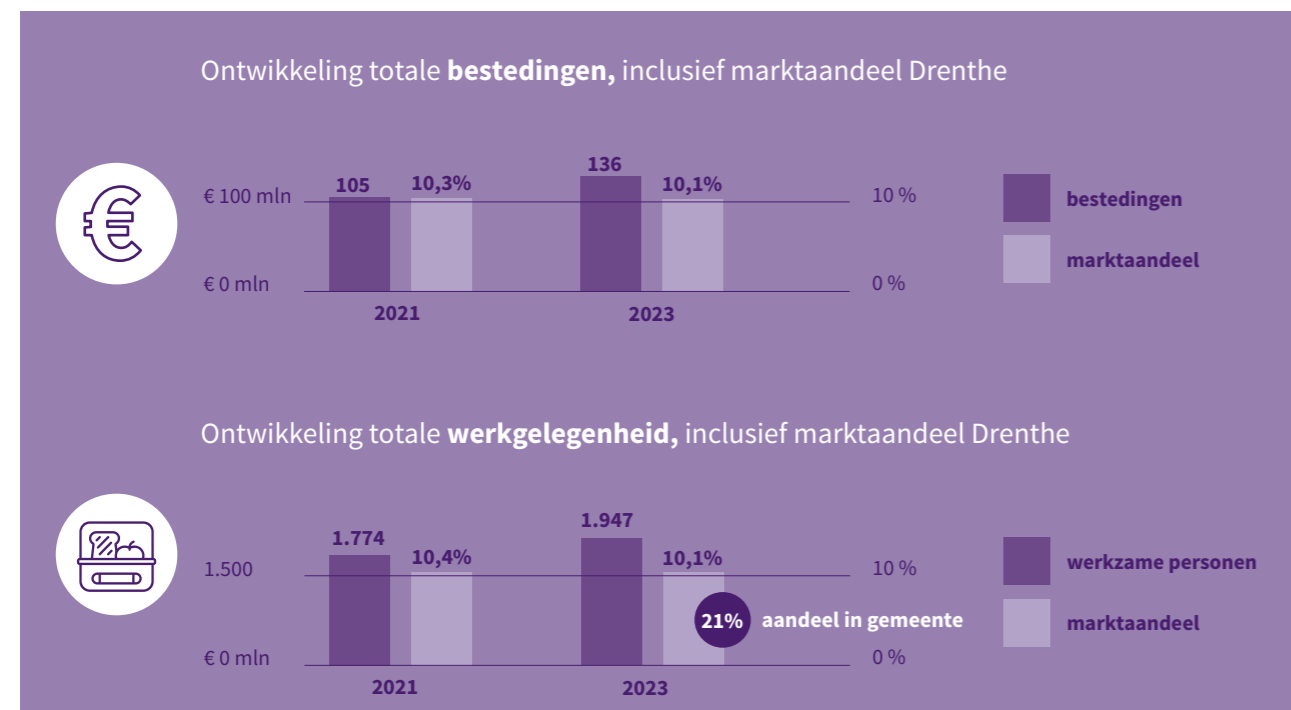
Bron: Provinciaal Werkgelegenheid Register/LISA. Rubriek: Cultuur, sport en recreatie.

De werkgelegenheid is van 2019 t/m 2024 met 4,5% gegroeid. In de gemeente Westerveld zijn relatief veel kleine seizoengerichte familiebedrijven. Met de nieuwe visie op recreatie en toerisme willen we het jaarrond verblijf in onze gemeente stimuleren.

De sector is goed voor bijna 10% van het totaal aantal banen. Hoewel het aandeel vestigingen met 6,5% iets bescheidener is, kent Westerveld relatief veel banen en vestigingen in deze sector vergeleken met Drenthe.

De toegevoegde waarde groeide tussen 2015 en 2023 met circa 10 miljoen euro, ondanks een forse terugval tijdens de coronaperiode, wat neerkomt op een gemiddelde jaarlijkse groei van 5%. Voor meer details verwijzen we naar de visie van recreatie en toerisme "Westerveld dé toeristische gemeente van Drenthe". [Klik hier](#)

De keuze om sterk op deze sector in te zetten als gemeente is een toekomstgerichte keuze. Er zal sprake zijn van een extra opbrengst als naast de toerist ook inwoners en ondernemers in deze sector hun zakelijke bestedingen binnen de gemeente doen. Daarmee is de horeca een dynamische en veerkrachtige sector binnen de lokale economie.

6.4 Dashboard Impact Toerisme

In 2019 en 2023 hebben we onderzoek laten doen naar de impact van het toerisme op de economie, samenleving en omgeving. De rapporten geven een goede inzage in de waardering en beleving van toeristen, bewoners en ondernemers in Westerveld ten opzichte van de andere onderzochte Drentse gemeenten. De acht aanbevelingen zijn verweven in de visie van recreatie en toerisme van Westerveld voor de komende jaren.

[Dashboard Impact Toerisme - gemeente Westerveld.pdf](#)

6.5 Bewonersonderzoek Beleving toerisme in Koloniën van Weldadigheid

In 2021 voerde Ipsos/I&O in opdracht van Marketing Drenthe, voorafgaand aan de toevoeging van de Koloniën van Weldadigheid aan de UNESCO Werelderfgoedlijst, een bewonersonderzoek (o-meting) uit. Het onderzoek is herhaald in februari 2024 om inzicht te krijgen in hoeverre de opvattingen van inwoners ten aanzien van toerisme zich ontwikkeld hebben. De centrale vraag was hoe inwoners staan tegenover toerisme in de KvW en waar de focus wat hen betreft moet liggen. In totaal kregen 3.446 huishoudens een uitnodigingsbrief. Hiervan hebben 450 inwoners meegedaan aan het onderzoek. Een percentage van 13%. Relevante uitkomsten zijn:

• Trots

Twee derde van de bewoners geeft aan trots te zijn op de Koloniën van Weldadigheid. Acht op de tien inwoners bevelen het gebied aan anderen aan. Daarnaast willen zes op de tien inwoners graag het verhaal van de koloniën vertellen en waarderen vier op de tien de eigen regio meer doordat anderen deze bezoeken.

• Huidig toeristisch aanbod

Twee derde vindt dat er genoeg toeristisch aanbod in de regio is, dat het aanbod van goede kwaliteit is en dat de huidige bezoekers passen bij de regio. Deze laatste is een stijging t.o.v. 2021, hoewel één op de acht het huidige toeristisch aanbod nog als onvoldoende beschouwt. In Frederiksoord/Wilhelminaoord is men positiever over het aanbod dan in Ommerschans.

• Toerisme draagt bij aan economie, maar heeft weinig effect op eigen inkomen

Zeven op de tien inwoners geloven dat toerisme en recreatie in de eigen kolonie bijdragen aan de lokale economie, hoewel slechts zes procent van de inwoners een deel van het inkomen aan toerisme in de kolonie ontleent. Twee derde is van mening dat toerisme en recreatie meer levendigheid en culturele waarde brengen. Volgens twee derde is toerisme dan ook een meerwaarde voor de omgeving. Er zijn geen significante veranderingen sinds 2021, maar in Ommerschans worden de positieve effecten van toerisme minder opgemerkt dan in de andere koloniën.

• Betrokkenheid van bewoners bij toerisme

Iets meer dan de helft van de inwoners vindt dat bewoners actief betrokken moeten worden bij toeristische activiteiten, drie op de tien geeft aan dit ook te willen. Een derde heeft daar geen behoefte aan. Een vijfde geeft aan dat er geluisterd wordt naar de ideeën of zorgen van bewoners over toerisme. Bewoners onder de 65 jaar geven vaker aan betrokken te worden bij de ontwikkeling van toeristische activiteiten, net als bewoners die werkzaam zijn in de toeristische sector. De helft van de inwoners vindt dat bezoekers gestimuleerd moeten worden om de koloniën op een rustig moment te bezoeken, drie op de tien zou graag zien dat bezoekers gestimuleerd worden om rustige plekken in het gebied te bezoeken.

• Belangrijkste focus

Voor verdere ontwikkeling van het toerisme beschouwt een vijfde van de inwoners het uitdragen van het verhaal van de koloniën als belangrijkste focuspunt. Ongeveer net zo vaak worden het (verder) ontwikkelen van het culturele aanbod en het verbeteren van de fiets- en wandelmogelijkheden genoemd.

• Doorontwikkeling

De promotie van de Koloniën van Weldadigheid is opgenomen in de meerjarenbegroting van de gemeente Westerveld. In het voor- en najaar wordt er een 'koloniecafé georganiseerd,

waarin alle ontwikkelingen in de koloniën worden besproken. Er zijn verschillende wandel- en fietsmogelijkheden in de Koloniën, die via de Tourist Info Punten en bij de ondernemers van de Weldadige Oorden verkrijgbaar zijn.

Inwoners trots op de Koloniën **81%**

Begin 2024 is een bewonersonderzoek voor de tweede keer uitgevoerd door I&O Research. In 2021 was iets minder dan driekwart van de inwoners trots op de koloniën van weldadigheid, in 2024 was dat 81%. Er zijn ook aandachtspunten. Eén derde van de respondenten geeft ook in 2024 aan bang te zijn dat het te druk wordt en dat er wrijving zal ontstaan tussen inwoners en toeristen. Een gebalanceerde strategie voor de marketing is daarbij belangrijk en het uitgangspunt voor het Toekomstperspectief Marketing.

6.6 Onderzoek bezoekersstromen in de Nationale Parken en het Oerlandschap Holtingerveld en onderzoek Bestemmingsontwikkeling

Het is de ambitie van het Recreatieschap Drenthe en de samenwerkingspartners om beter sturing te geven en de weg naar duurzaam toerisme (nog meer) in te zetten. Dit vereist een regionale samenhang in sturing en spreiding van gasten in een gebied. Dus beter organiseren, controleren en reguleren. Hiervoor zijn met steun van de tijdelijke regeling Nationale Parken Nieuwe Stijl de volgende projectonderdelen vormgegeven:

- instellen van de werkgroep duurzaam toerisme
- in kaart brengen van bezoekersstromen
- opstellen van het investerings- en beheerplan

De eerste twee projectonderdelen zijn inmiddels vormgegeven danwel afgerond. In het voorjaar van 2023 heeft Bureau Ginder een gedetailleerde studie bezoekersstromen Drents-Friese Grensstreek uitgevoerd. Dit geeft zicht op de drukte, draagvlak en draagkracht in het Dwingelderveld, Drents-Friese Wold en het Holtingerveld.

Het onderzoek is [hier](#) te raadplegen.

Het onderzoek Bestemmingsontwikkeling Drents Friese grensstreek (ambitie-, beheer- en investeringsplan) is in 2024 opgeleverd als vervolg op het bezoekersstromen onderzoek. De uitvoerings- en investeringsagenda is deels uitgevoerd. Zo hebben we met middelen van de Regio Deal een bijdrage geleverd aan de versterking van digitale informatievoorziening, (be)leefbare dorpen en het aanjagen van bestemmingen (Havelte - Parel van Drenthe, Diever - Kleurrijk brinkdorp vol verhalen en Dwingeloo - Beleef de Ruimte). Via de werkgroep duurzame Recreatie en Toerisme (onderdeel van de Nationale Parken) werken we aan de optimalisatie van de ontvangstopporten en entrees.

6.7 Beleefbaarheid van de natuurgebieden

In de Nationale Parken en Natura 2000 gebieden zijn verschillende kern- en instandhoudingsopgaven aanwezig. Hier staat de natuur centraal en moet het aantal bezoekers beperkt blijven. Op een aantal plekken is de balans tussen recreatie en natuur niet optimaal. Door bezoekers te spreiden over de gebieden en te zorgen voor goede informatie kunnen inwoners en recreanten optimaal van de natuur genieten. Hierbij streven we naar een goede balans tussen natuur en recreatie. Met de terrein beherende organisaties en gebruikersgroepen zijn we continue in gesprek over dit thema. Daar waar mogelijk willen we het comfort van de fietspaden verbeteren. Hierbij maken we gebruik van de kwaliteitsimpuls fietspaden van de provincie Drenthe.

In 2025 heeft de gemeente Westerveld een aantal fietspaden in gemeentelijk beheer opgeknapt. Ook Staatsbosbeheer heeft fietspaden verlegd en uitgevoerd in 2 meter beton. Terrein beherende organisaties hebben weinig budget voor het onderhouden en verbeteren van de recreatieve infrastructuur.

6.8 Brede welvaart Zuidwest Drenthe

Zuidwest Drenthe scoort, samen met Noord-Drenthe, bovengemiddeld op brede welvaart in de provincie, met een hoge leefkwaliteit, sterke sociale samenhang en hoge tevredenheid over wonen en omgeving.

• Wonen en Leefomgeving

Hoge inwonerstevredenheid over de woning en de woonomgeving, vaak beter dan het landelijk gemiddelde.

• Sociale Samenhang & Welzijn

Sterke sociale cohesie (vrijwilligerswerk, vertrouwen) en een hoog subjectief welzijn (bijna 9 op de 10 Drenten zijn tevreden met het leven).

• Veiligheid

Inwoners in de regio voelen zich veilig en de regio scoort gunstig op veiligheidsindicatoren.

• Economie (materiële welvaart)

Het bruto binnelands product (bbp) per inwoner in Zuidwest-Drenthe bedroeg in 2022 ca. € 36,3 duizend.

• Regionale vergelijking

Noord- en Zuidwest Drenthe presteren over het algemeen beter dan Zuidoost-Drenthe op diverse brede welvaartsthema's.

De monitor van het [Trendbureau Drenthe](#) vult de landelijke CBS-indicatoren (zoals gezondheid, milieu, onderwijs) aan met regionale context om een specifiek beeld van de leefkwaliteit in Zuidwest Drenthe te schetsen.

In april 2024 is een 'paper' opgesteld door CELTH met daarin de opgaven, zodat de Drentse samenleving optimaal kan profiteren van Recreatie en Toerisme.

7. FINANCIËEL OVERZICHT

Bij het projectplan is een projectbegroting opgesteld ter hoogte van € 1.468.681,00. De werkelijke kosten zijn iets lager uitgekomen dan begroot; een verschil van €32.067,93.

In de subsidieverlening is vastgelegd dat de publieke bijdrage minimaal € 821.450,00 moet bedragen. De werkelijk gerealiseerde bijdrage van de gemeente Westerveld bedraagt € 955.206,02 en is daarmee € 133.756,02 hoger uitgekomen. De publieke bijdrage van de gemeente Westerveld wordt financieel verantwoord via de Sisa-systematiek en vermeld in de Sisa-bijlage van de jaarrekening.

Op basis van de SiSa-verantwoording hebben wij ook geconcludeerd dat wij meer gebruik gemaakt hebben van het BTW Compensatiefonds dan vooraf was ingeschat. Dit betekent dat we volgens onze berekening recht hebben op een subsidie van € 481.407,05 in plaats van het maximale subsidiebedrag van € 494.948. Bij vaststelling van de subsidie verwachten wij dat de resterende nog te ontvangen Rijksbijdrage € 34.526,00 zal bedragen.

Begroting jaar 2021	€ 1.468.681,00
Werkelijke kosten t/m jaar 2025	€ 1.436.613,07
Dekking:	
Regionale co-financiering – Westerveld	€ 955.206,02
Subsidie Rijksbijdrage – Regio Deal Regio Zwolle*	€ 481.407,05
Totale dekking	€ 1.436.613,07

*het subsidiebedrag waar gemeente Westerveld recht op heeft zal naar verwachting naar beneden worden bijgesteld tot € 481.407,05

Investerings door partners

De investeringen die vanuit de Regio Deal zijn gedaan, hebben gezorgd voor meekoppelkansen en extra bijdragen door anderen. Aanvullend op de publieke bijdrage die de gemeente Westerveld heeft gefinancierd, hebben ook diverse publieke en private partijen geïnvesteerd in de activiteiten van de vier actielijnen. Een voorbeeld is dat andere publieke en private partners gezamenlijk € 280.000,00 aan aanvullende middelen beschikbaar hebben gesteld in de actielijn 'Vermarkten van het unieke verhaal van de Koloniën van Weldadigheid'.

Naast deze financiële bijdragen is de geleverde mankracht van onschatbare waarde geweest voor het succes van dit project. Ondernemers, verenigingen en stichtingen met hun vele vrijwilligers, ambtenaren van o.a. provincie Drenthe en andere gemeenten en betrokken medewerkers van verschillende uitvoeringsorganisaties hebben allen vanuit hun expertise volop meegewerkt. Wanneer we alle aanvullende investeringen en de gemaakte uren inzichtelijk zouden hebben gemaakt, dan zijn wij overtuigd dat de Regio Deal zowel inhoudelijk als financieel heeft gezorgd voor een vliegwieleffect. De inschatting is dat iedere euro Rijksbijdrage heeft geleid tot zo'n 4 euro regionale cofinanciering.

8. DOORKIJK NAAR 2026 EN VERDER

Westerveld blijft bij uitstek een vakantie- en vrijetijdsbestemming. Het maakt onze gemeente heel interessant voor bezoekers, maar ook voor onze eigen inwoners. Er is immers veel te doen binnen de gemeente. Daarnaast blijft toerisme voor onze inwoners ook van belang, omdat het zorgt voor veel banen, bestedingen bij ondernemers en veel voorzieningen in een gemeente met relatief kleine dorpen. Tegelijkertijd zien we ook nog veel kansen voor Westerveld om zich verder te ontwikkelen op het gebied van recreatie en toerisme.

Westerveld moet dé toeristische gemeente van Drenthe worden. Deze ambitie heeft het college van burgemeester en wethouders in mei 2025 vastgelegd in een visie op recreatie en toerisme.

In 2026 zijn we gestart met het uitvoeringsprogramma dat we samen met de sector oppakken. Daarbij is ook is extra capaciteit beschikbaar gesteld voor het team Recreatie en Toerisme.

Een tweede actie die aansluit op de doorontwikkeling van het toerisme is de herijking van het Kolonieplan dat liep tot 2025. Het verkrijgen van de UNESCO Werelderfgoed status heeft een enorme impuls gegeven aan de ontwikkeling van de Koloniën van Weldadigheid. Er zijn meer bezoekers gekomen en de overnachtingscapaciteit is uitgebreid. Deze ontwikkelingen vragen om een herijking van het plan en een doorkijk naar de toekomst richting 2035. Met name op het gebied van infrastructuur zijn wensen en ambities, zoals parkeer capaciteit, herinrichting Majoor van Swietenlaan, vertellen van het 'groene verhaal', campusontwikkeling op DE PROEF en herbestemming van erfgoed.

De afgelopen jaren is gebleken dat een gezamenlijke inzet van middelen door de gemeenten in Zuidwest Drenthe hebben geleid tot verdere professionalisering van de Stichting Gebiedspromotie Zuidwest Drenthe. De gezamenlijke inzet leidt tot mooie resultaten. Er wordt samengewerkt met andere beleidsterreinen, zoals de cultuursector (met een subregionale cultuurmaand). Samen met de horeca (restaurantweek) is het contact in de regio verbreed. De activiteiten dragen bij aan de gewenste seizoen verbreding. De uitdaging is om dit een aantal jaren voort te zetten, zodat een verdere groei gerealiseerd wordt. Een mooi voorbeeld dat ook in andere gemeenten in de regio Zwolle toegepast kan worden.

De krapte op de arbeidsmarkt in de gemeente Westerveld biedt kansen om de samenwerking in de regio Zwolle op het terrein van de vrijetijdseconomie te blijven benutten. Ondernemers in de vrijetijdsector kunnen leren van succesvolle initiatieven die in de subregio Vechtdal zijn genomen. Door uitwisseling van kennis en innovaties in de vrijetijdsector kunnen we het ondernemerschap in onze gemeente verder blijven versterken.

“Westerveld moet dé toeristische gemeente van Drenthe worden”

vastgelegd in een visie op recreatie en toerisme in mei 2025

SAMEN OP REIS NAAR EEN DUURZAME TOEKOMST

